

Skogsäng – en fastighe

Bilden visar torpet Skogsäng så det såg ut 1901. På bilden finns Gunnar och Bernhard (på kuskbocken) Carlssons familjer vid tillfället.

Ibland är det svårt att reflektera över en fastighets historia. Den kan oftast innehålla mycket mer av historiskt värde än man från första början anar. De flesta bostäder i Trollbäcken har som säkert är bekant för de flesta sin grund utifrån Kumla Herrgårds gamla marker. Några få människor var dock de första personerna att bygga och bosätta sig mer permanent och dessa kan man kanske se som Trollbäckspionjärerna, Kumla Gård då exkluderat.

Björn Ekbom bor i tredje generationen kvar på den markfastighet han än gång vuxit upp i – den ursprungliga torpfastigheten Skogsäng. Den fastighet som står på Skogsäng idag byggdes i början av 30-talet och skall nu troligtvis rivas i syfte att ge plats åt två nya byggbara tomter.

Björn's farfar Gunnar friköpte torpet Skogsäng av Kumla Gård 1910 tillsammans med brodern Bernhard och de startade där ett mindre jordbruk med kor, grisar samt hästar förutom jord- och skogsbruk. Gunnar Carlsson började jobba på Herrgården innan han och brodern gavs möjligheten att friköpa "Skogsäng". Det gick inte att leva på enbart det lilla lantbruket utan ofta kombinerade man detta fortsatt med dagsverke på Herrgården eller annanstans där fanns behov. Björns farfar Gunnar var timmerman så han har varit med på många av dåtidens nybyggen här ute i Trollbäcken. En av inkomstkällorna för själva lantbruket var att sälja "prenumerationer" av mjölk till stadsborna, både när de kom ut till sina torp över helger och semestrar men även för direkta leveranser in till kunderna i staden. Leveransen gjordes med häst och vagn på knaggliga, leriga vägar in

mot Stockholm där nödvändig Lunch eller Middags förtäring intogs på krogen "Pungpinan" i Enskede. Med tanke på att motorvägsbussen idag tar ca: 20 minuter ser man lätt att sådana leveranser var kostsamma i tid och att själva resandet i sig blev en stor del av arbetsdagen. Läget idag kanske är likadant för många men inte riktigt av samma skäl som då. På denna tid kan man säga att den täta bebyggelsen började först vid Blåsut medan nuvarande Trollbäcken var en lantlig idyll med ett fåtal torp. Stadsbornas sommartorp började byggas kring 20-talet då Fylgia Tomtförvaltning började med att stycka Herrgårdens mark och sälja ut till intresserade stadsbor. Dessa var väl kanske dåtidens "betongbönder".

Den "stora" exploateringen eller explosionen av bostadsbyggandet kom först vid 60-talet. Ett tydligt exempel för de boende på Skogsäng var villorna som anlades söder om eller nedanför dagens Skogsängsvägen.

Björn's far, Folke, och faster, Gullan, gick i Kumla Skola. Inte dagens skola utan en liten röd byggnad som förutom skolsal även huserade både gymnastiksal och slöjdsal. Tydligen var detta en typisk byskola där björns faster, Gullan Carlsson berättat att det enbart var elva elever när hon började. Gullan beskriver i en nedtecknad intervju från 1983 i idylliska ordalag hur livet var när hon var barn. Hanviksbacken från Skrubba sand och neråt var tydligen en fantastisk backe för sparkåkning på vintern och även om det var landsvägen så behövde man inte vara rädd för någon tätare biltrafik. Den första bussen in till Stockholm kom 1922 och då tog

med Trollbäckshistorik

man sig in till Sockenvägen för vidare transport med spårvägen in till stadens myller. På Drevviken gick det även en färja som man kunde åka med för att ta sig till Handens station för vidare transport. Telefon hade de i Skogsäng, från början med beteckning Vendelsö 1 men sedan de fick en ny telefonstation i Hanviksbacken blev "numret" Hanviken 11. Även om det rena nöjesutbudet är större idag i Trollbäcken så var tydligen Midsommar på Kumla dansbana en minnesvärd upplevelse, när tusentals stadsbor kom ut och en hel tältstad byggdes upp och revs under helgen.

En riktigt härlig idyll låter det som – men det hårda arbetet fanns förstås alltid nära tillhands.

Björns farfar Gunnar förde även anteckningar i sin almanacka som ger en intressant och bra inblick i prisnivåerna på den tiden samt kanske ett perspektiv på vad som sågs som vitala arbetsredskap. Här följer några exempel från 1920-23.

- Köpt hästen Gusten 1300 kronor
- Mjölk 47 öre/litern
- Hundskatt 5 kronor
- Sålt 5 stycken 12m stockar 150 kronor
- 1 sågfil 2:25
- Sålt en ko 700 kronor
- Sålt 100kg potatis 15 kronor
- Skor åt barnen 21 kronor
- 1 lejdagsverke för potatisplockning 2 kronor
- 2 spadar 3 kronor
- 1 dörr 15 kronor

Gunnar och Bernhard Carlsson kom till Tyresö i början av sekelskiftet både med ambitionen att skaffa jobb och ett framtida boende. Björn är sonson till Gunnar och han är trogen Tyresö och Trollbäcken liksom även Björns bägge söner som han har tillsammans med Lille-Mor Ekbom. Tänk ändå vad vissa beslut kan leda till. Fyra generationer Carlsson, minst, har varit Trollbäcken och Tyresö trogna. Inte enbart varit boende här utan också varit med vid Trollbäckens förvandling från lantlig idyll till ett stort modernt villaområde tätt knutet till en storstad.

Tack! Lille-Mor och Björn Ekbom för att jag fick tillfälle att lyssna på Er historia samt fått lära mig lite om Trollbäckens ursprung även genom er sparade dokumentation och därigenom fått tillfälle att sammanställa enbart ett axplock av detta i denna artikel. Med tanke på det digra och intressanta informationsmaterialet så är ambitionen att även nyttja det i kommande artiklar.

Tanken är att vi ska publicera ett antal artiklar kring historiken Kumla Gård och Trollbäcken med början i nästa nummer av vår tidning. Är det någon som har en personlig historisk skildring ni vill dela med Er av så tveka inte att skriva ner en liten artikel och sända in till oss.

Fastigheten Skogsäng idag. Foto Gunnar Frisell